

Další schůzka příznivců filmového klubu „**Film a historie**“ se uskuteční v

úterý **12. 11. 2019** v **učebně dějepisu** od **7:10** hod.

Téma : **„Sametová revoluce“**

(17. 11. 1989; pád komunismu v ČSSR)

Rok **1989** označil britský politolog, novinář a historik T. G. Ash za „**rok zázraků**“. **Ve státech střední a jihovýchodní Evropy se zhroutil komunismus**, který se v této části Evropy rozšířil po roce 1945 jako přímý důsledek válečného vítězství Stalinovy Rudé armády nad hitlerovským Německem (1941-45). V případě Československa tento vývoj vyústil v **nastolení diktatury KSČ v únoru 1948**. Na konci 80. let 20. stol. komunismu „docházel dech“. Poslední sovětský vůdce **M. S. Gorbačov** se sice po nástupu do čela SSSR v roce **1985** pokusil o restart komunistického systému, ale tzv. **glasnost a perestrojka** vyústila v **katastrojku**, tedy v **rozpad SSSR** v roce **1991**. Pro vývoj v satelitních státech bylo ovšem nejdůležitější **Gorbačovovo ujištění, že se už nikde nebude opakovat invaze do ČSSR 21.8. 1968, která ukončila PRAŽSKÉ JARO**, tedy **pokus o demokratický socialismus**. V Husákově znormalizovaném Československu se „ledy začaly prolamovat“ koncem 80. let 20. stol. Do té doby vzdorovala represivnímu systému a **Státní bezpečnosti** jen hrstka signatářů **Charty 77**, ale v letech 1988-89 se řady odpůrců komunistického režimu rozšiřovaly (Obroda, HOST, církve, ekologové,...). Na protestní demonstrace v roce 1989 (lednový Palachův týden, 21. srpen, 28. říjen) reagoval komunistický režim policejním násilím a šikanováním představitelů opozice. Naposledy byl uvězněn i Václav Havel. **Mnoho našich občanů povzbuzoval vývoj v SSSR, ale i v Polsku** (kde pod tlakem Solidarity vznikla nekomunistická vláda), **Maďarsku** (kde se k moci dostali **reformní komunisté** a otevřeli pro prchající východoněmecké občany hranice do Rakouska) a v **NDR** (**9. 11. 1989 padla BERLÍNSKÁ ZEĎ**, od roku **1961** symbol rozdělení Evropy). Proti násilí bezpečnostních složek **protestovali umělci** i stále více také „obyčejní“ občané. Prohlášení **Několik vět** (žádající hlavně dialog KSČ s opozicí a demokratické změny v ČSSR) podepsalo už **40000** lidí. O aktivitách opozice a o vývoji v zahraničí informovalo **vysílání Hlasu Ameriky a Svobodné Evropy**. **Charta 77 se chtěla soustředit na Den lidských práv 10. 12. 1989**, ale nakonec se stala **spouštěčem revolučních změn v Československu akce pražských studentů**, kterou si na Albertově chtěli **17. 11. 1989** připomenout násilné uzavření českých vysokých škol nacistickými okupanty v roce 1939.

Jaký byl průběh „SAMETOVÉ REVOLUCE“?

17.11-(pátek) Policie zmlátila na Národní třídě studenty (připomínali si uzavření VŠ nacisty 17.11.1939).

Na Albertově (=povolená akce – Socialistický svaz mládeže) přišlo asi 15000 studentů. Část účastníků pak pokračovala do centra....Policejní brutalitu pak sledovali mj. i zděšení **herci Národního divadla**.

18.11.–Vysokoškoláci vstoupili do stávků a stávkují i herci (nejprve pražských divadel /=diskuse s diváky/).

19.11. – V Činoherním klubu v Praze se vytváří Občanské fórum (na Slovensku **Verejnost proti násilí**).

Sdružuje odpůrce komunistického režimu. OF+VPN chtějí vyšetřit policejní zásah 17. 11., odstoupení funkcionářů KSČ zodpovědných za normalizaci a za nedávné represe /= M. Jakeše, nepopulárního šéfa pražských komunistů Štěpána, min. vnitra Kincla, V. Bílaka.../ či propuštění politických vězňů. Vůdčími osobnostmi OF byli mj. **V. Havel, kněz V. Malý, P. Pithart, J. Dienstbier, A. Vondra, J. Urban, J. Ruml...**, na Slovensku herec **M. Kňažko, F. Gál, M. Kusý, J. Budaj a také A. Dubček...**

20. 11. (pondělí) – První podvečerní demonstrace na Václavském náměstí (150000-200000 lidí). Z balkónu Melantrichu hovoří k občanům osobnosti OF a VPN (Havel, Dubček, ekonom V. Komárek...). Demonstrace v dalších dnech končí **hymnou** (v dalších dnech ji zpívají mj. M. Kubišová, K. Kryl či K. Gott).

21.11- 24.11. – Demonstrace se šíří i mimo Prahu. Vznikají místní pobočky OF a VPN. S vedením OF jedná s komunistickým premiérem L. Adamcem. **Otevřeněji o dění informují tisk, televize, rozhlas.** **Vedení KSČ „ujíždí vlak“** a není schopno reagovat. Naopak se uvažuje o nasazení Lidových milic a asi i armády proti demonstrantům. Naštěstí k tomu nikdy nedošlo. **Proti KSČ se staví i dělníci** (ve Vysočanech /továrna ČKD/ vypískali šéfa pražské KSČ M.Štěpána).

24. 11. – Pod tlakem lidové revoluce odstupuje Jakešovo vedení KSČ.

25.+26. 11. = Masové demonstrace na Letné (až 750000 lidí). OF opakuje své požadavky a vyhláší na pondělí **27. 11. výstražnou generální stávkou**. V Obecním domě pak opět jedná V. Havel s komunisty (L. Adamec, M. Čalfa) o řešení nastalé situace.

27.11. – Drtivá většina občanů dvouhodinovou generální stávkou podpořila zrušení vedoucí role KSČ (zakotvena v ústavě r. 1960) a **svobodné volby**.

29. 11. – (středa) – Federální shromáždění vedoucí úlohu KSČ zrušilo.

3. 12. (neděle) = Nová vláda L. Adamce (15:5) vyvolala bouři odporu (15 ministrů za KSČ). Opět se masově demonstruje, další jednání OF s Adamcovou vládou.

7.12. (čtvrtek) – Premiér Adamec rezignoval. Chtěl být asi prezidentem.

8.12. Amnestie komunist. prezidenta Husáka. Jsou propuštěni političtí vězni.

10.12. (neděle) = Nová vláda „NÁRODNÍHO POROZUMĚNÍ“ (premiér **M. Čalfa-KSČ**; ministrem zahraničí disident J. **Dienstbier**, ministrem . financí V. **Klaus**...). **Po jmenování vlády rezignoval komunistický prezident G. Husák.**

V polovině prosince se Václav Havel sešel na přísně utajované schůzce **s premiérem Marianem Čalfou**. Tento komunista definitivně změnil svou politickou pozici a přesunul se na stranu vítězí opozice. **Václavu Havlovi slíbil, že pokud se rozhodne stát se prezidentem nového demokratického Československa, „zařídí“, aby ho komunistický parlament hlavou státu skutečně zvolil .** **Prezidentem se chtěl stát i Alexandr Dubček.** Jeho úmysl byl vnímán jako jistá kontinuita s Pražským jarem 1968, což si evidentně řada liberálně a konzervativně orientovaných osobností v Občanském fóru nepřála. **28.12. tak byl A. Dubček zvolen předsedou parlamentu (=Federálního shromáždění).**

29. 12. (pátek)– Komunistický parlament zvolil prezidentem ČSSR V. Havla. **Volbu** skutečně „zařídil“ **M. Čalfa** (=tvrdý nátlak na komunistické poslance) a velký význam měl i tlak veřejného mínění (= studenti, aktivisté OF a VPN, tisk, rozhlas, televize). **Nikdo nebyl proti...**

„Sametová revoluce“ tak ukončila období mocenského monopolu KSČ a umožnila v Československu postupnou obnovu demokracie, politické plurality a tržní ekonomiky.

Všechny příznivce srdečně zve Mgr. Zdeněk Dvořák